

Besluit van de Autoriteit Consument en Markt van 13 januari 2022, kenmerk ACM/UIT/563880, over diverse wijzigingen rond regelvermogen (aFRR) en reservevermogen als bedoeld in artikel 31, eerste lid van de Elektriciteitswet 1998 betreffende het vastleggen van de inkoopprocedure voor balanceringscapaciteit

Zaaknummer: ACM/21/053502

Datum: 13 januari 2022

De Autoriteit Consument en Markt,

Gelet op artikel 36 van de Elektriciteitswet 1998;

Besluit

ARTIKEL I

De Tarievenscode elektriciteit wordt gewijzigd als volgt:

A

In artikel 3.2.2a vervalt onder a. ', reserve-'.

ARTIKEL II

De Netcode elektriciteit wordt gewijzigd als volgt:

A

In artikel 10.1, eerste lid, vervalt onder a. en onder b. ', reservevermogen'.

B

In artikel 10.31 vervalt onder a. en onder b. ', reserve-'.

C

Artikel 10.36, eerste lid, komt onder b. als volgt te luiden:

b. balanceringsenergie aFRR voor het aFRP overeenkomstig het in bijlage 8 bepaalde;

D

Aan artikel 10.36, eerste lid, wordt de tekst onder c.

'balanceringsenergie reservevermogen voor het mFRP overeenkomstig het in bijlage 9 bepaalde;' vervangen door

'balanceringscapaciteit aFRR voor het aFRP overeenkomstig het in bijlage 9 bepaalde;'

E

In artikel 10.36 vervalt het derde lid 'De specificaties voor reservevermogen in bijlage 9 hebben alleen betrekking op het gebruik van reservevermogen door de netbeheerder van het landelijke hoogspanningsnet voor balancering.'.

F

In artikel 10.39, tweede lid, wordt 'reserve' vervangen door 'nood'.

G

In artikel 10.39, vijfde lid, vervalt de tekst onder b. 'voor een bieding reservevermogen: het door de BSP aangeboden vermogen vermenigvuldigd met de leveringsperiode;'.

H

In artikel 10.39, achtste lid, vervalt onder a. '- en reserve'.

I

In artikel 10.39, negende lid, vervalt onder a. '- en reserve'.

J

In artikel 14.3, tweede lid, wordt tussen 'aanbieden van' en 'reservevermogen' het woord 'primaair' toegevoegd.

K

In artikel 14.5, negende lid, wordt tussen 'gecontracteerde' en 'reservevermogen' het woord 'primaire' toegevoegd.

L

In de titel van bijlage 8 bij artikel 10.36, eerste lid, wordt 'onder a' vervangen door 'onder b' en wordt 'regelvermogen' vervangen door 'biedingen balanceringsenergie aFRR'.

M

In bijlage 8, eerste lid, wordt 'regelvermogen' vervangen door 'aFRR' en wordt onder i '7%' vervangen door '20%'.

N

In bijlage 8, tweede lid, wordt 'voor regelvermogen' vervangen door 'aFRR'.

O

In bijlage 8, vierde lid, wordt 'voor regelvermogen' vervangen door 'aFRR'.

P

Onder henummering van lid 5 naar lid 1, lid 6 naar lid 2 en lid 7 naar lid 3, wordt na het vierde lid van bijlage 8 een nieuwe titel ingevoegd:

'Bijlage 9 bij artikel 10.36. eerste lid, onder c: specificaties biedingen balanceringscapaciteit aFRR'

Q

In de nieuwe bijlage 9 wordt in het eerste lid (oude vijfde lid van bijlage 8) de tekst 'voor regelvermogen' vervangen door 'aFRR'.

R

In de nieuwe bijlage 9 wordt in het tweede lid (oude zesde lid van bijlage 8) de tekst 'voor regelvermogen' vervangen door 'aFRR', wordt onder b. de ';' vervangen door '.' en vervalt de tekst onder c..

S

In de nieuwe bijlage 9 wordt in het derde lid (oude zevende lid van bijlage 8) de tekst 'voor regelvermogen' vervangen door 'aFRR', wordt tussen 'BSP om' en 'voor de duur' de tekst 'elke onbalansverrekeningsperiode' ingevoegd, vervalt de tekst 'dagelijkse', wordt de tekst 'biedingen' vervangen door de tekst 'energiebiedingen' en vervalt de tekst 'balanceringsenergie'.

T

In de nieuwe bijlage 9 wordt na het derde lid een nieuw vierde lid toegevoegd:

4. De BSP moet in de bieding balanceringscapaciteit aFRR uitdrukking geven aan ten minste de volgende variabele kenmerken
  - a. prijs van de bieding: €/MW per uur;
  - b. locatie: EAN-code;
  - c. vermogen: MW;
  - d. duur tussen einde deactivatie en volgende activatie: default 0;
  - e. of het volume wel of niet verdeelbaar is, met een minimum granulariteit van 5 MW in de periode tot 18 december 2021 en van 1 MW in de periode ingaande 18 december 2021.

U

De oude bijlage 9 bij artikel 10.36, eerste lid, onder c, vervalt.

V

In de titel van bijlage 10 bij artikel 10.36, eerste lid wordt 'c' vervangen door 'd'.

W

In bijlage 13 bij artikel 10.36 wordt in het zevende lid, onder d.3°. '09.15' vervangen door '09.10' en wordt tussen 'het' en 'moment' de tekst 'voorgenomen' ingevoegd.

X

In bijlage 13 bij artikel 10.36 wordt in het zevende lid, onder d.4°. '10.00' vervangen door '09.30'.

Y

Bijlage 13 bij artikel 10.36 luidt vanaf lid 8 door het invoegen van meerdere nieuwe leden, en het verschuiven en wijzigen van tekst als volgt:

8. Biedingen voor balanceringscapaciteit zijn geldig tot 1 uur na het tijdstip genoemd in het zevende lid, onderdeel d, subonderdeel 4°.
9. Indien BSP's niet uiterlijk op de tijden genoemd in het zevende lid, onderdeel d, subonderdelen 3° en 4° kunnen worden geïnformeerd over respectievelijk de voorlopige en de onherroepelijke resultaten, geldt de volgende uitzondering:
  - a. indien de vertraging korter is dan 1 uur, worden de tijden genoemd in het zevende lid, onderdeel d, subonderdelen 3° of 4° met maximaal 1 uur opgeschort;
  - b. indien de vertraging langer is dan 1 uur, organiseert de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet later op de dag een nieuwe veiling.
10. Indien de veiling volgens de tijden, genoemd in het zevende lid, onderdeel d, of het negende lid, onvoldoende resultaat heeft, kan de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet later op de dag een volgende veiling organiseren. In dat geval worden de BSP's daarvan tijdig op de hoogte gesteld.
11. Indien een volgende veiling, als bedoeld in het tiende lid, eveneens niet tot voldoende resultaat leidt, kan de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet bilateraal afspraken maken met BSP's over de beschikbaar te stellen balanceringscapaciteit.
12. Indien de omstandigheden daar, naar oordeel van de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet, aanleiding toe geven kan de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet besluiten om incidenteel af te wijken van de inkoopprocedure voor balanceringscapaciteit in de leden 1 tot en met 12.

ARTIKEL III

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst, met uitzondering van de aanpassing in bijlage 8, eerste lid, onderdeel i, van de Netcode elektriciteit, met betrekking tot de ramping rate. Deze aanpassing treedt op 1 juli 2022 in werking.

's-Gravenhage, 13 januari 2022

Autoriteit Consument en Markt,
namens deze,
M.R. Leijten
Bestuurslid

Als u rechtstreeks belanghebbende bent, kunt u bezwaar maken tegen dit besluit. Stuur uw gemotiveerde bezwaarschrift naar de Autoriteit Consument en Markt, Juridische Zaken, postbus 16326, 2500 BH Den Haag. Graag ontvangen wij uw bezwaarschrift binnen zes weken na de dag waarop dit besluit bekend is gemaakt. In uw bezwaarschrift kunt u de Autoriteit Consument en Markt verzoeken in te stemmen met rechtstreeks beroep bij de bestuursrechter.

TOELICHTING

1 Samenvatting

1. Met dit codebesluit brengt de Autoriteit Consument en Markt (hierna: de ACM) op voorstel van de gezamenlijke netbeheerders wijzigingen aan in de Tarievenscode elektriciteit en in de Netcode elektriciteit. Deze codewijzigingen zien op het vastleggen van de procedure die TenneT TSO B.V. (hierna: TenneT) toepast bij de dagelijkse inkoop van regelvermogen en noodvermogen. Hiermee wordt duidelijk op welke manieren marktpartijen biedingen kunnen indienen bij TenneT. Tevens legt dit codebesluit vast welke gegevens TenneT voor iedere veiling met relevante marktpartijen deelt, tot welk moment marktpartijen biedingen kunnen plaatsen en op welk tijdstip de definitieve veilingresultaten worden gecommuniceerd.

2 Aanleiding en gevolgde procedure

2. De ACM stelt op grond van artikel 36 van de Elektriciteitswet 1998 regelgeving vast voor de energiemarkt.
3. Dit besluit is tot stand gekomen op basis van een voorstel van de gezamenlijke netbeheerders dat de ACM op 3 augustus 2021 heeft ontvangen (hierna: het voorstel).
4. Om een zorgvuldige besluitvorming te waarborgen heeft de ACM het voorstel van de gezamenlijke netbeheerders vanaf 21 september 2021 tot 12 oktober 2021 ter inzage gelegd en gepubliceerd op haar internetpagina. De terinzagelegging is gemeld in de Staatscourant van 21 september 2021. De ACM heeft hiermee belanghebbenden in de gelegenheid gesteld zienswijzen te geven op het voorstel. Er zijn geen zienswijzen ontvangen.
5. De ACM is van mening dat het voorstel geen technische voorschriften bevat zoals bedoeld in Richtlijn 2015/1535. Om die reden zijn de voorwaarden in dit besluit niet in ontwerp ter notificatie aangeboden.

3 Beoordeling

3.1 Procedureel

6. De ACM constateert dat het voorstel op 15 juli 2021 in een overleg met representatieve organisaties is besproken. De commentaren en vragen die zijn ontvangen tijdens deze bijeenkomst hebben geleid tot enkele beperkte aanvullingen en aanpassingen van de toelichting. De voorgestelde codeteksten behoeften geen aanpassing. In het voorstel is een verslag opgenomen van dit overleg en de indieners hebben in het voorstel aangegeven welke gevolgtrekkingen zij hebben verbonden aan de zienswijzen die organisaties naar voren hebben gebracht.
7. De ACM constateert dat de representatieve organisaties in het bovengenoemd overleg van 15 juli 2021 akkoord waren met doorzending van het voorstel aan de ACM.
8. Naar het oordeel van de ACM voldoet het voorstel daarmee aan de vereisten bedoeld in artikel 33, eerste en tweede lid van de Elektriciteitswet.

3.2 Inhoudelijk

Een FAT van 5 minuten

9. Op basis van artikel 21 van de EB Verordening is door ACER het 'tenuitvoerleggingskader voor een Europees platform voor de uitwisseling van balanceringsenergie uit frequentieherstelreserves met automatische activering' vastgesteld (ACER decision 02/2020 d.d. 24 januari 2020; hierna: het implementation framework). In dit implementation framework is in artikel 7, derde lid voorgeschreven dat de full activation time (FAT) uiterlijk per 18 december 2024 5 minuten moet zijn. Verder moet bij de livegang van het aFRR-platform de maximum ramping period van de uitwisseling tussen de TSO en BSP (Balancing Service Provider) wijzigen naar 7,5 minuten (wat overeenkomt met een FAT van 7,5 minuten), omdat de TSO-TSO uitwisseling gemaximeerd is op een ramping period van 7,5 minuten in artikel 3, achtste lid, onderdeel g van het implementation framework. Hiermee wordt voorkomen dat de grensoverschrijdende uitwisseling sneller plaatsvindt dan de reactie van BSPs en dat daardoor de balanskwaliteit in Nederland verslechtert. Het is ook toegestaan om bij de livegang van het aFRR-platform direct een FAT van 5 minuten te implementeren. Aangezien beide waarden niet overeenkomen met de voorgeschreven ramping rate van 7% in bijlage 8, eerste lid, onderdeel i, van de Netcode elektriciteit is een codewijziging nodig.
10. TenneT heeft besloten de FAT van 5 minuten te implementeren voorafgaand aan de livegang van het aFRR-platform uiterlijk in juli 2022. Dit besluit heeft TenneT, op basis van artikel 7, derde lid,

van het implementation framework, op 24 januari 2021 gepubliceerd op zijn website. Voorafgaand aan het nemen van het besluit om een FAT van 5 minuten te implementeren is de beoogde aanpassing van de FAT ook door middel van een enquête voorgelegd aan de (aspirant) BSP's. Met als doel om inzicht te krijgen in de wensen van de markt, en in de mogelijke knelpunten bij de implementatie. Na het besluit is dit gepresenteerd op één van de klantendagen van TenneT. In reactie hebben enkele BSP's de verwachting uitgesproken dat de nieuwe FAT leidt tot het aanbieden van minder aFRR capaciteit en energie of tegen een hogere biedprijs. Daar staat tegenover dat TenneT verwacht dat de nieuwe FAT een bijdrage levert aan het verbeteren van de regelkwaliteit nu en in de toekomst waardoor overschrijden van de kwaliteitsgrenzen voorkomen kan worden. Ook is het de verwachting dat het de effecten van de Nederlandse bijdrage aan frequentieschommelingen rondom uur- en kwartierovergangen vermindert.

11. Het volgende alternatief is overwogen, maar niet gekozen: Per juli 2022 de FAT wijzigen naar 7,5 minuten en per 18 december 2024 de FAT vervolgens wijzigen naar 5 minuten. Deze mogelijkheid staat de EB Verordening en het implementation framework aFRR toe. Gevolg van deze keuze zou zijn dat TenneT en de BSP's in een relatief korte periode (binnen 3 jaar) tweemaal een wijziging moeten implementeren met alle kosten van dien. De wijziging van de FAT in één stap naar 5 minuten per juli 2022 levert de BSP's duidelijkheid op. Daarnaast zorgt het voor de minste impact op de balanskwaliteit bij livegang van het aFRR-platform per juli 2022. Uit de bovengenoemde enquête bleek dat een meerderheid van de reagerende BSP's voor het in één keer implementeren van de FAT van 5 minuten is.

Gesplitste erkenning

12. In de huidige praktijk is het mogelijk voor BSP's om zich te laten erkennen voor het aFRR energieproduct zonder erkend te zijn voor het aFRR capaciteitsproduct. Volgens de huidige codetekst moet de BSP eerst erkend worden voor het aFRR energieproduct waarna een aanvullende erkenning nodig is voor het aFRR capaciteitsproduct. De gezamenlijke netbeheerders achten het wenselijk om de relevante teksten in de Netcode elektriciteit hierop aan te passen.
13. Er zijn voor deze wijziging geen alternatieven overwogen omdat er sprake is van een aanpassing van de Netcode elektriciteit aan de bestaande praktijk. De wijziging heeft dan ook geen consequenties voor aangeslotenen of marktpartijen. Bijlage 8 is opgesplitst in twee afzonderlijke bijlagen 8 en 9. De oude bijlage 9 komt te vervallen vanwege het verdwijnen van het product reservevermogen.

Productspecificaties aFRR capaciteitsproduct

14. Bijlage 9, derde lid, beoogt de productspecificaties voor het aFRR capaciteitsproduct in lijn te brengen met de huidige praktijk en het standaard aFRR capaciteitsproduct. De reden van deze wijziging is de invoering van het standaard capaciteitsproduct zoals uitgewerkt in de methodologie op basis van artikel 25 van de EB Verordening: "Methodology for list of standard products for balancing capacity for frequency restoration reserves and replacement reserves" (ACER decision 11/2020 d.d. 17 juni 2020).
15. Ook voor deze wijziging zijn geen alternatieven overwogen omdat er sprake is van een aanpassing van de Netcode elektriciteit aan de bestaande praktijk. De wijziging heeft dan ook geen consequenties voor aangeslotenen of marktpartijen.

Aanpassing van de inkoopprocedure

16. De belangrijkste aanpassing in de inkoopprocedure voor balanceringscapaciteit is de verkorting van de inkoopprocedure, zoals vorig jaar bij de introductie van de procedure reeds is afgesproken. De gate-tijden in het zevende lid, onderdeel d, voor voorlopige en onherroepelijke gunning worden vervoegd naar respectievelijk 09:10 en 09:30 uur. In het nieuwe achtste lid wordt de geldigheid geregeld van aanbiedingen tot een uur na de voorgenomen mededeling tot onherroepelijke gunning. Het nieuwe negende lid bevat een fallback-procedure voor de situatie dat de gate-tijden niet gerespecteerd kunnen worden. Het oude achtste lid is nu het tiende lid. Het nieuwe elfde lid bevat een fallback-procedure voor de situatie dat een eventuele tweede of derde veiling tot onvoldoende resultaten leidt. Het nieuwe twaalfde lid bevat een generieke uitzonderingsclausule voor uitzonderlijke situaties, zoals bijvoorbeeld de contractering van additionele FRR capaciteit ten behoeve van een zonsverduistering.

Verdwijnen van het product reservevermogen

17. Overeenkomstig de EB Verordening maakt TenneT vanaf het moment van de toetreding tot het mFRR-platform en het aFRR-platform alleen nog gebruik van standaardproducten en specifieke producten voor balanceringsenergie. Het bestaande product reservevermogen voldoet niet aan de voorwaarden voor het standaardproduct balanceringsenergie mFRR en verschilt daar in zodanige mate van, dat aanpassing van het product niet zinvol is. Dit speelt met name omdat het huidige

- product reservevermogen een puur energieproduct is en bij het mFRR standaardproduct een vermogensprofiel benodigd is. Om deze reden, en het feit dat de netbeheerders geen reden zien om reservevermogen tot specifiek product om te vormen, deelt de ACM het voorstel om het product reservevermogen te laten vervallen en het standaardproduct als nieuw product in te voeren. Dit voorstel is tijdens een workshop op 19 mei 2021 aan marktpartijen gepresenteerd.
18. Het product reservevermogen is een product dat slechts bestaat uit ongecontracteerde energiebiebdingen, zodat het niet gebruikt wordt om te voldoen aan dimensioneringsverplichtingen en niet strikt noodzakelijk is voor de balanshandhaving, maar de mogelijkheid biedt aan BSP's om op een relatief laagdrempelige manier additionele reserves aan TenneT aan te bieden. Hiermee wordt gepoogd de balanceringsenergiemarkt efficiënter te laten zijn.
  19. Parallel aan de ontwikkelingen in relatie tot de invoering van het standaardproduct heeft TenneT te maken met de situatie dat het IT-platform waarop het huidige afroepscherm voor reservevermogen draait, al zeker vanaf 1 maart 2021 niet meer wordt ondersteund. Dit leidt tot problemen met het beheer en de veiligheid van het IT-platform. Om dit te ondervangen is in de zomer van 2020 een inventarisatie geweest bij de betreffende BSP's om het IT-platform te vervangen, en is navraag gedaan naar de termijn waarop aan de kant van deze partijen berichtenverkeer via de TenneT MMC hub geïmplementeerd zou kunnen worden. Dit berichtenverkeer zal ook benodigd zijn voor de standaard en specifieke mFRR producten. Hierop volgend is in december een eerste versie van een implementation guide gedeeld met de betreffende partijen.
  20. De gezamenlijke netbeheerders hebben de afgelopen tijd op basis van de reacties van BSP's geconcludeerd dat de meerderheid van de reservevermogen leverende BSP's niet of niet tijdig het berichtenverkeer via de MMC hub zal implementeren. Dit wijten zij deels aan de overgangperiode richting de invoer van de standaardproducten en specifieke producten, en deels aan de relatieve onaantrekkelijkheid van het product reservevermogen dat slechts zelden door TenneT ingezet wordt. TenneT heeft tevens geconstateerd dat er geen werkbaar ander alternatief voor het afroepscherm voorhanden is, zodat de toch al beperkte markt voor reservevermogen bij instandhouding van het product nog verder zal inkrimpen tot het punt waarop het moeilijk is nog van een markt te spreken. Op basis van deze ontwikkelingen heeft TenneT het afroepscherm uitgezet op 1 september 2021 en vanaf dat moment geen reservevermogen meer afgeroepen. Hiermee verlegt TenneT de focus van het ondersteunen van de huidige producten meer richting het voorbereiden op de toekomst met de standaard- en specifieke mFRR producten.
  21. Naar aanleiding van het beoogde uitfaseren van reservevermogen, bleek dat in hoofdstuk 14 van de Netcode elektriciteit op twee plaatsen het woord 'reservevermogen' wordt gebruikt om 'primaire reservevermogen' mee aan te duiden. Daar dient het uiteraard niet te vervallen. Om elk misverstand te voorkomen, wordt voorgesteld om 'reservevermogen' te vervangen door 'primaire reservevermogen'.
  22. De ACM komt tot het oordeel dat de wijzigingen die de gezamenlijke netbeheerders voorstellen niet in strijd zijn met de belangen, regels en eisen bedoeld in artikel 36, eerste en tweede lid, van de Elektriciteitswet 1998.

's-Gravenhage, 13 januari 2022

*Autoriteit Consument en Markt,
namens deze,
M.R. Leijten
Bestuurslid*